

ประวัติเศรษฐกิจและสังคมจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ตราสัญลักษณ์/คำขวัญประจำจังหวัด

เป็นรูปศาลาามณฑป และมีภาพเกาะอยู่เบื้องหลัง

- ศาลาามณฑป หมายถึง พระที่นั่งคูหาคฤหาสน์ในถ้ำพระยานคร ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า เจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้สร้างไว้ เมื่อ พ.ศ.๒๔๓๓ และเคยเสด็จไปประทับที่ถ้ำนี้ ๒ ครั้ง ต่อมา พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ ก็เคยเสด็จไปประทับที่นี่อีก
- ภาพเกาะเบื้องหลัง หมายถึง เกาะหลัก ซึ่งเป็นสถานที่สำคัญแห่งหนึ่งมาแต่โบราณ จึงได้ นำมาเป็นสัญลักษณ์ของจังหวัด
- จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ใช้อักษรย่อว่า "ปข"
- ภาษาอังกฤษ Prachuap Khiri Khan

คำขวัญประจำจังหวัด :

เมืองทองเนื้อเก้า มะพร้าวสับปรด สวยสดหาดเขาถ้ำ งามล้ำน้ำใจ

ประวัติความเป็นมาของจังหวัด

เมืองประจวบคีรีขันธ์ เดิมชื่อ เมืองนารัง เมื่อเสียกรุงศรีอยุธยาแก่พม่า ครั้งที่ ๒ เมืองนารัง ได้ถูกทิ้งร้างจนถึง รัชกาลที่ ๒ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ จึงได้สร้างเมืองใหม่ที่คลองบางนางรม แล้วย้ายที่ตั้งของเมืองไปตั้งที่เมืองกุย ต่อมา ในสมัยรัชกาลที่ ๔ ได้เปลี่ยนชื่อเมืองกุย เป็นเมืองประจวบคีรีขันธ์ แต่ตัวศาลาที่ว่าการเมืองยังคงตั้งอยู่ที่อำเภอกุยบุรี ในสมัยรัชกาลที่ ๕ ได้รวมเมืองปราณบุรี เมืองประจวบ และเมืองกำเนิดนพคุณเข้าเป็นเมืองเดียวกัน พระราชทานนาม เมืองว่า เมืองปราณบุรีตั้งที่ว่าการอยู่ที่อำเภอเกาะหลัก ส่วนเมืองปราณบุรีเดิมให้คงเรียกว่าเมืองปราณ มีฐานะเป็นอำเภอ ในสมัยรัชกาลที่ ๖ ทรงเห็นว่าชาวบ้านยังคงเรียกเมืองปราณสับสนกับชื่อเมืองปราณบุรี ซึ่งทางราชการย้ายมาตั้งที่เมือง เกาะหลัก จึงทรงโปรดเกล้าให้เปลี่ยนชื่อเมืองปราณบุรีเป็นเมืองประจวบคีรีขันธ์

ที่ตั้งและอาณาเขต

ที่ตั้ง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์เป็นจังหวัดหนึ่งใน ๒๕ จังหวัดภาคกลางของประเทศไทยอยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ ๑๒ องศา ๓๑ ลิปดาเหนือ เส้นแวงที่ ๙๙ องศา ๙ ลิปดาตะวันออก กับ ๑๐๐ องศา ๑ ลิปดาตะวันออก อยู่ห่างทิศตะวันตกของกรุงเทพมหานครประมาณ ๓๒๕.๓ กิโลเมตร

อาณาเขต ติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงและสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา คือ ทิศเหนือติดต่อกับอำเภอ ชะอำ อำเภอท่ายาง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ทิศใต้ติดต่อกับอำเภอปะทิว อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร ทิศตะวันออกติดต่อกับทะเลอ่าวไทย ความยาวชายฝั่งทะเลประมาณ ๒๒๔.๘ กิโลเมตร ทิศตะวันตกติดต่อกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาโดยมีเทือกเขาตะนาวศรีเป็นพรมแดนยาวประมาณ ๒๘๓ กิโลเมตร

จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นจังหวัดขนาดกลาง พื้นที่ประมาณ ๖,๓๖๗.๖๒ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๓,๙๗๙,๗๖๒.๕๐ ไร่ ความยาวของจังหวัดจากทิศเหนือจดทิศใต้ประมาณ ๒๑๒ กิโลเมตร ส่วนแคบที่สุดของประเทศและ จังหวัดอยู่ในเขตตำบลคลองวาฬ อำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์ จากอ่าวไทยถึงแนวพรมแดนไทย - เมียนมาประมาณ ๑๒ กิโลเมตร

ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะโดยทั่วไปของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทิศตะวันตกเป็นเทือกเขาตะนาวศรีซึ่งกั้นพรมแดนระหว่าง ไทยกับเมียนมาลาดเอียงลงสู่ทะเลอ่าวไทยด้านตะวันออก และมีเทือกเขาและภูเขาอยู่ทั่วไป ทั้งบริเวณตอนกลางและ บริเวณชายฝั่งทะเลของจังหวัด เทือกเขาที่สำคัญ ได้แก่ เทือกเขาสามร้อยยอด ความสูงโดยเฉลี่ยของเทือกเขาด้าน ตะวันตกประมาณ ๗๕๐ เมตร เหนือระดับน้ำทะเลสูงสุด ๑,๒๑๕ เมตร และต่ำสุด ๓๐๖ เมตร ส่วนความสูงจาก ระดับน้ำทะเลแถบชายฝั่งตะวันออกโดยเฉลี่ยประมาณ ๑ - ๕ เมตร จากความลาดชันสูงก่อให้เกิดลำห้วยหลายสายไหล ลงสู่คลองและแม่น้ำ ได้แก่ แม่น้ำปราณบุรี แม่น้ำกุยบุรี คลองบางสะพาน คลองบางนางรม และคลองกรูด และในทะเลอ่าวไทยใกล้ชายฝั่ง มีเกาะรวม ๒๑ เกาะ (กรมแผนที่ทหาร)

ลักษณะภูมิอากาศ

จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อยู่ในเขตรมสุร้อนชื้นอากาศโดยทั่วไปไม่ร้อนไม่หนาวจนเกินไป ความชื้นเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้าง สูงเนื่องจากอยู่ใกล้ทะเล ใน ปีพ. ศ. ๒๕๕๗ มีปริมาณฝน ลดลง จากปี พ . ศ . ๒๕๕๖ จาก ๑,๔๑๘.๕ มิลลิเมตร/ปี เป็น ๑,๐๐๐.๕ มิลลิเมตร/ปี ปริมาณฝนสูงสุด ๗๗.๐ มิลลิเมตร/วัน จำนวนวันที่ฝนตก ลดลงจากปีก่อนจาก ๑๑๓ วัน เป็น ๙๖ วัน แต่อุณหภูมิเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจากปีพ.ศ. ๒๕๕๖ (๒๗.๖๗องศาเซลเซียส) เป็น ๒๗.๘๐ องศาเซลเซียส (เฉลี่ยต่ำสุด ๒๓.๘๐ องศาเซลเซียส เฉลี่ยสูงสุด ๓๑.๙๐ องศาเซลเซียส) มีความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยที่ ๗๕.๓ %

สภาพทางเศรษฐกิจ

พื้นที่ของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ๒ ใน ๓ เป็นพื้นที่ราบ มีดินอุดมสมบูรณ์ เศรษฐกิจของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จึงขึ้นอยู่กับอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก รองลงไป คืออาชีพประมง การเลี้ยงสัตว์ และอุตสาหกรรม

การเกษตรกรรม

เกษตรกรรมส่วนใหญ่ ปลูกสับปะรด รองลงไป คือมะพร้าว และอ้อย พืชเศรษฐกิจทั้ง ๓ ชนิด ใช้พื้นที่ ๓ ใน ๕ ของพื้นที่การเกษตรทั้งหมดของจังหวัด

การประมง

ประมงน้ำเค็ม เป็นอาชีพดั้งเดิมของท้องถิ่น ด้วยภูมิประเทศด้านตะวันออกของทุกอำเภอติดกับชายฝั่งทะเล ปลาที่ทำรายได้สูง ได้แก่ ปลาหู และปลาลัง เขตประจวบคีรีขันธ์ ยังมีประมงน้ำกร่อย ส่งเสริมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง เช่น หอยนางรม หรือหอยตะไกรม ปลากะพง กุ้งกุลาดำ

การเลี้ยงสัตว์

เกษตรกรรมของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ส่วนใหญ่นิยมเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพเสริม ควบคู่กับการประกอบอาชีพเกษตรอื่น ๆ และมีแนวโน้มจะประกอบอาชีพการเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพหลัก โดยเฉพาะโคนม และโคขุน

การอุตสาหกรรม

อุตสาหกรรมสำคัญของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จะสัมพันธ์กับการเกษตรกรรม ได้แก่ อุตสาหกรรมสับปะรดกระป๋อง อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์มะพร้าว

สำหรับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ชมภูมิทัศน์ของจังหวัด กำลังได้รับการส่งเสริม โดยเฉพาะในเขตประจวบฯ เหนือ หมายถึง อำเภอหัวหิน อำเภอปราณบุรี กิ่งอำเภอสามร้อยยอด และอำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์

นอกจากนี้ยังมีอุตสาหกรรม ที่ภาคเอกชนจัดทำเพื่อรองรับการพัฒนาจังหวัด เป็นเขตอุตสาหกรรม คืออุตสาหกรรมรีดเหล็ก เขตอำเภอบางสะพาน

สภาพทางสังคม

ลักษณะสังคมของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ลักษณะสังคม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและค่านิยมของชาวประจวบคีรีขันธ์ มีลักษณะผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมภาคกลางและภาคใต้ เนื่องจากจากลักษณะทางภูมิศาสตร์ และอพยพเคลื่อนย้ายถิ่นฐาน การประกอบอาชีพ การติดต่อค้าขาย

สังคมของชาวประจวบคีรีขันธ์โดยภาพรวม เป็นสังคมเกษตรกรรม และประมง การดำเนินชีวิต ประเพณี การละเล่น จึงสัมพันธ์กับอาชีพ อาทิเช่น นิยมการทำบุญ การละเล่นวัวลาน การละเล่นผีฟุ้งใต้ พิธีกรรมไหว้แม่ย่านางเรือ

กลุ่มชาติพันธุ์ จำแนกได้ สามกลุ่มคือ

- กลุ่มคนไทย ประกอบด้วยผู้ที่อยู่อาศัยประจำถิ่นมาแต่โบราณกาล และกลุ่มผู้ที่ย้ายถิ่นมาจากทุกภาคของประเทศ กระจายอยู่ในทุกพื้นที่ของจังหวัด กลุ่มคนไทยทั้งสองกลุ่มดังกล่าว มีจำนวนมากที่สุดประมาณร้อยละ ๙๙ ของประชากรในจังหวัด
- กลุ่มชนเผ่าไทยทรงดำ หรือที่เรียกว่า ไทยดำ ลาวช่วงดำ หรือลาวโซ่ง เป็นชนกลุ่มน้อยที่อพยพเข้ามาตั้งแต่สมัยธนบุรี ตั้งถิ่นฐานอยู่ทั่วไปในภาคกลางของประเทศไทย บรรพบุรุษเดิมของลาวโซ่ง มีถิ่นฐานอยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำดำ แม่น้ำแดง ในบริเวณตั้งแต่มณฑลทลวงสี ยูนนาน ตังเกี๋ย และแคว้นสิบสองจุไทย โดยมีจุดศูนย์กลางอยู่ที่เมืองแกง ปัจจุบันคือเตียนเบียนฟู ในประเทศเวียดนาม ชาวโซ่งได้อพยพเข้ามาในประเทศไทยหลายครั้ง อันเนื่องมาจากผลของสงคราม

สมัยธนบุรี กองทัพไทยได้ยกไปตีเมืองลาว ได้กวาดต้อนชาวลาวกลุ่มต่าง ๆ รวมทั้งลาวโซ่ง เข้ามาในประเทศไทย โดยให้ลาวโซ่งไปตั้งถิ่นฐานอยู่ที่เมืองเพชรบุรี

สมัยรัตนโกสินทร์ ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช เจ้าเมืองเวียงจันทร์ ซึ่งเป็นเมืองประเทศราชของไทยได้ยกทัพไปตีเมืองแกง และกวาดต้อนพวกลาวพวน และลาวโซ่ง เข้ามากรุงเทพฯ เป็นบรรณาการ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ได้โปรดเกล้าฯ ให้พวกลาวโซ่งไปตั้งถิ่นฐานที่เมืองเพชร ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ชาวลาวโซ่งได้เข้ามาอยู่ในประเทศไทยเนื่องจากสงครามหลายครั้ง พื้นที่เดิมที่เมืองเพชรบุรีอาจไม่เพียงพอ จึงได้มีการไปตั้งถิ่นฐานในพื้นที่ใกล้เคียงเข้าไปในเขตจังหวัดประจวบ ฯ การดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพของลาวโซ่งไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปมากนัก ส่วนใหญ่ยังยึดอาชีพการเกษตร ทำนา เลี้ยงสัตว์เพื่อบริโภคในครัวเรือน และแลกเปลี่ยนสิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็นในการดำรงชีวิต

เครื่องแต่งกายทั้งหญิงและชาย มีลักษณะเด่นคือ การใส่เสื้อผ้าสีดำ หรือสีครามซึ่งทอขึ้นเอง สำหรับเครื่องประดับส่วนใหญ่เป็นเครื่องเงิน เช่น กำไลมือ กำไลเท้า ปิ่นปักผม กระจุมเสื่อ เป็นต้น

เครื่องแต่งกายแบ่งเป็น ๒ ประเภท ได้แก่ ชุดที่ใช้สวมใส่ในโอกาสพิเศษ และชุดที่ใช้ประจำวัน ชุดพิเศษเรียกว่า เสื้อฮี ใช้สวมใส่ในพิธีแต่งงาน พิธีแสนเรือน และพิธีศพ ที่สำคัญคือ ทุกคนต้องมีเสื้อฮี เป็นสมบัติของตนเอง สำหรับคลุมหีบศพของตน

ชุดที่ใช้ประจำวัน เสื้อผู้ชายเรียกว่า เสื้อไห้ นิยมใช้กับกางเกงขาก๊วยสีดำ หรือสีครามเข้ม มีผ้าขาวม้าคาดเอว เสื้อของผู้หญิงเรียกว่า เสื้อก้อน เป็นเสื้อแขนยาวสีดำ และสวมผ้าซิ่นสีดำลายขาวเป็นทาง เมื่ออยู่บ้านผู้หญิงลาวโซ่งไม่นิยมสวมใส่เสื้อ แต่จะใช้ผ้าพันรัดหน้าอกแทนที่เรียกว่า ผ้าเปียว

การปลูกบ้านที่อยู่อาศัย ส่วนใหญ่จะเป็นบ้านใต้ถุนสูง ใช้เสาไม้ขนาดใหญ่ ตอนปลายด้านหัวเสาเป็นง่าม เพื่อรองรับรอดและตง พื้นบ้านนิยมใช้ไม้ไผ่สับปูพื้นที่เรียกว่า ฟาก หลังคาเป็นทรงโค้งและคลุมต่ำ ลักษณะคล้ายกระโจมมุงด้วยหญ้าคา ตัวบ้านจะแบ่งออกเป็นสี่ส่วน ส่วนแรกเรียกว่า กักขาน เป็นส่วนหน้าบ้านมีบันไดขึ้นลักษณะเดียวกับชานบ้านไทยในชนบท ส่วนที่สองเรียกว่า ระเบียบบ้าน อยู่สูงกว่าระดับของกักขาน ส่วนที่สามเรียกว่า หน้าห้องผี สำหรับใช้เป็นที่รับแขกและเป็นที่นอนของพ่อแม่ที่มีลูกสาว ส่วนที่สี่เรียกว่า ห้องผี ซึ่งโดยปกติคือ ห้องนอน ชาวโซ่งมีความเชื่อมาแต่โบราณว่า ทุกบ้านจะเลี้ยงผีไว้ตรงมุมของห้องนอนจึงเรียกว่า ห้องผี ส่วนครัวจะมีเฉพาะบ้านของตระกูลท้าว ใช้เป็นสถานที่ประกอบพิธีใหญ่และเป็นห้องนอนของลูกชายวัยหนุ่ม

- กลุ่มชนเผ่ากะเหรี่ยง เป็นชนเผ่าที่อพยพย้ายถิ่นฐานมาจากชายแดนประเทศพม่า เมื่อไม่นานมานี้คือประมาณปี พ.ศ.๒๕๑๐ ส่วนใหญ่เข้ามาอยู่อาศัยในเขตพื้นที่ตำบลห้วยสัตว์ใหญ่ และตำบลบึงนคร อำเภอหัวหิน ทางราชการเรียกบริเวณที่อยู่อาศัยของชนเผ่ากะเหรี่ยงว่า ชุมชนพื้นที่สูง

ภาษา อาจจำแนกการใช้ภาษาได้เป็นสามประเภทคือ

- ภาษาประจำถิ่น เป็นภาษาไทยในพื้นที่ตั้งแต่อำเภอเมือง ฯ ถึงอำเภอหัวหิน มีสำเนียงการพูดคล้ายชาวเพชรบุรี ต่างกันที่ทางเสียงที่ค่อนข้างนุ่มนวลกว่า หากเป็นการฟังอย่างเคยชิน จะพบความแตกต่างของสำเนียงทั้งสองดังกล่าว

- ภาษาปักษ์ใต้ เป็นภาษาพูดของคนส่วนใหญ่ในเขตอำเภอทางตอนใต้ของอำเภอเมือง ฯ ได้แก่ อำเภอทับสะแก อำเภอบางสะพาน และอำเภอบางสะพานน้อย ซึ่งเป็นอำเภอที่มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดในภาคใต้นอกจากนี้ยังมีชาวปักษ์ใต้อพยพย้ายถิ่นฐานมาอยู่อาศัยในเขตอำเภอดังกล่าวอยู่มาก ภาษาที่ใช้มีสองลักษณะคือพูดภาษาใต้ด้วยสำเนียงปักษ์ใต้ หรือพูดภาษาไทยภาคกลางด้วยสำเนียงปักษ์ใต้

- ภาษาอื่น ๆ เนื่องจากประชากรในเขตจังหวัดประจวบ ฯ เป็นคนไทยเชื้อสายต่าง ๆ รวมถึงชนกลุ่มน้อยที่เข้ามาอยู่อาศัย จึงมีการใช้ภาษาของตนภายในกลุ่มของตน เช่น ภาษาจีน ภาษาอีสาน ภาษาลาวโซ่ง ภาษากะเหรี่ยง ฯลฯ

ศาสนา การนับถือศาสนาของประชากรแบ่งออกได้เป็นสี่กลุ่มคือ

- ศาสนาพุทธ มีพุทธศาสนิกชนอยู่ประมาณร้อยละ ๙๗.๓๕ มีวัดในพระพุทธศาสนาอยู่ ๑๘๖ วัด เฉลี่ย ๑ วัด ต่อพุทธศาสนิกชน ประมาณ ๒,๖๐๐ คน
- ศาสนาอิสลาม มีชาวมุสลิมอยู่ประมาณร้อยละ ๑.๓๓ มีมัสยิด ๑๐ แห่ง อยู่ในเขตอำเภอต่าง ๆ ยกเว้น อำเภอหัวหิน และอำเภอกุยบุรี เฉลี่ยมัสยิด ๑ แห่งต่อชาวมุสลิม ประมาณ ๖๓๐ คน
- ศาสนาคริสต์ มีชาวคริสต์ อยู่ประมาณร้อยละ ๑.๒๗ มีโบสถ์คริสต์อยู่ ๙ แห่ง เป็นโบสถ์ของนิกายโรมันคาทอลิก ๕ แห่ง และนิกายโปรเตสแตนต์ ๔ แห่ง เฉลี่ยโบสถ์หนึ่งแห่งต่อชาวคริสต์ประมาณ ๖๗๐ คน
- ศาสนาอื่น ๆ ได้แก่ศาสนาพราหมณ์ ฮินดู ซิกข์ และอื่น ๆ มีผู้นับถือจำนวนน้อย ประมาณร้อยละ ๐.๐๕

สาธารณูปโภค

จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีความพร้อมด้านการประปา ไฟฟ้า และระบบการสื่อสาร สามารถให้บริการได้ทั่วถึง และมีการพัฒนาให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา

ด้านการคมนาคม

การคมนาคมของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีทั้งเส้นทางบกและทางอากาศทางรถยนต์ มีถนนเพชรเกษมเป็นเส้นทางหลัก ถนนปรับจาก ๒ เลน เป็น ๔ เลน ตลอดเส้นทางทางรถไฟ รถไฟสายใต้ทุกขบวน จะต้องผ่านจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีความสะดวก และปลอดภัยทางอากาศ สนามบินบ่อฝ้าย จัดให้มีเครื่องบินของบริษัทบางกอกแอร์เวย์ จำกัด ทำการบินระหว่างกรุงเทพมหานคร-หัวหิน

บริการสาธารณสุข

จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีโรงพยาบาลประจำจังหวัดและโรงพยาบาลระดับอำเภอทุกอำเภอ สถานีนอนามัยครอบคลุมทุกตำบล รับผิดชอบด้านการให้คำแนะนำ รักษาพยาบาลป้องกัน ส่งเสริมสุขภาพ และฟื้นฟูสมรรถภาพ